

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
Шепетівського районного управління поліції Головного управління
Національної поліції в Хмельницькій області
26.05.2025**

м. Хмельницький, 2025

I. ВСТУП

На виконання функцій національного превентивного механізму (далі - НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 26.05.2025 групою національного превентивного механізму (далі – група НПМ) здійснено відвідування Шепетівського районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Хмельницькій області (далі – РУП, управління поліції).

Відвідування здійснили наступні члени групи НПМ:

Шейгец Оксана Миронівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Осередчук Ольга Михайлівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Керівництво РУП: Чубенко Анатолій Васильович, начальник РУП.

РУП розташований за адресою: вул. Захисників України, м. Шепетівка, Шепетівський район, Хмельницька область, 30400.

У період з 01.01.2025 по 26.05.2025 співробітниками РУП затримано 23 особи, з яких: за підозрою у вчиненні злочину 15 осіб, на підставі слідчого судді, суду – 2 особи, за вчинення адміністративних правопорушень – 6 осіб.

Серед позитивних аспектів діяльності управління поліції слід відзначити впровадження моделі зразкового поліцейського офісу у форматі «Front-office», що забезпечує зручність та відкритість у взаємодії з громадянами, а також функціонування системи «Custody Records», яка є інструментом належного документування процесу перебування осіб у місцях несвободи та сприяє дотриманню їхніх прав. У будівлі РУП обладнано кімнату для роботи інспектора з дотримання прав людини, кімнату для конфіденційного побачення затриманого із захисником, дві кімнати для проведення слідчих та інших дій (фото 1, 2).

В РУП наявні інформаційні стенди для відвідувачів, встановлено 38 камер відеоспостереження, з можливістю архівації даних не менше 30 діб, наявна інформація для відвідувачів про здійснення відеоспостереження.

Під час відвідування встановлено, що відповідно до вимог підпункту 1 пункту 1 розділу VII Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої наказом МВС

України від 23.05.2017 № 440 (далі – Інструкція) в РУП обладнано 3 (три) кімнати для затриманих осіб.

Під час вивчення службової документації управління поліції та форм витягів з інформаційної підсистеми «Custody Records» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» встановлено, що призначений інспектор з дотримання прав людини вносить до системи необхідну інформацію про всі дії щодо затриманих осіб, зокрема доставлення до управління поліції, проведення слідчих дій, поміщення до кімнати для затриманих тощо.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування управління поліції групою НПМ здійснено 07.06.2021, за результатами якого Головному управлінню Національної поліції в Хмельницькій області надано наступні рекомендації:

1. Забезпечити належну фіксацію перебування громадян в органах поліції, правильне ведення службової документації, визначеної Інструкцією.

2. Забезпечити внесення до Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених достовірних відомостей щодо всіх без винятку осіб, які доставлені, викликані чи запрошені працівниками поліції для складання адміністративних матеріалів, проведення процесуальних та слідчих дій, чи прибули до органу поліції з особистих або службових питань;

3. Обладнати двері всіх службових кабінетів табличками з назвами підрозділів, зазначенням посад і прізвищ працівників,

4. Забезпечити умови тримання в кімнатах для затриманих у відповідності до вимог, встановлених Інструкцією.

5. Вжити заходів щодо налагодження належної системи відеоспостереження у камерах для затриманих.

6. Забезпечити завершення обладнання кімнати для проведення слідчих дій та забезпечити проведення слідчих дій та інших передбачених законодавством України заходів здійснювати виключно у слідчих кімнатах.

7. Забезпечити завершення обладнання кімнати для конфіденційного побачення затриманого із захисником.

8. Вжити заходів щодо забезпечення права на охорону здоров'я та медичну допомогу особам, що перебувають в органах поліції.

9. Забезпечити доступність приміщень підрозділу поліції для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення відповідно до вимог ДБН.

У ході відвідування встановлено, що рекомендації надані за результатами попереднього відвідування виконані частково. Зокрема, не виконані рекомендації щодо додержання умов тримання затриманих осіб у кімнатах для

затриманих, не забезпечено доступності маломобільних груп населення до усіх приміщень управління поліції. Окрім того, під час поточного відвідування зафіксовані нові факти порушень прав людини і громадянина.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. Під час відвідування встановлено, що до структурних підрозділів РУП у 2025 році надійшло 2 повідомлення від громадян щодо можливих неправомірних дій працівників поліції, в тому числі, що стосувалися фактів побиття (нанесення тілесних ушкоджень).

Утім, в порушення вимог частини четвертої статті 216 Кримінального процесуального кодексу України (далі - КПК України) та частини третьої статті 8 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» дані повідомлення про можливі кримінальні правопорушення, вчинені працівниками поліції, розглянуті ж поліцейськими, без належного інформування відповідного територіального управління Державного бюро розслідувань та без реєстрації таких відомостей у Єдиному реєстрі досудових розслідувань (далі – ЄРДР).

Зокрема, 20.01.2025 до відділу поліцейської діяльності №1 (м. Нетішин) РУП надійшло звернення, яке зареєстроване в Єдиному обліку заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події (далі – ЄО) за №263 щодо нанесення громадянину Д. тілесних ушкоджень працівниками поліції.

Звернення аналогічного характеру також зареєстровано відділом поліцейської діяльності №2 РУП в ЄО від 13.02.2025 за № 1086.

За результатами розгляду вказаних вище звернень кримінальні провадження в ЄРДР не реєструвались, повідомлення до органів ДБР не надсилались. Також жодне з цих звернень не стали підставою для проведення службового розслідування, а викладена у них інформація належним чином не перевірялася.

Такий підхід, за якого дії працівників поліції оцінюються самими працівниками поліції, не може вважатися об'єктивним та суперечить вимогам кримінального процесуального законодавства.

Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – Європейський комітет) наголошує, що довіра до заборони катувань та жорстокого поводження підривається, коли посадовці, відповідальні за такі дії, уникають покарання. Відсутність швидкої, ефективної реакції на повідомлення

про жорстоке поводження створює умови для безкарності та ставить під загрозу правозахисні принципи, підриває основи демократичного суспільства, оскільки відповідальні за розслідування та контроль особи ризикують стати співучасниками цих порушень.

Європейський комітет вважає, що навіть за відсутності формальної скарги органи влади мають бути зобов'язані за законом негайно відкривати кримінальні провадження та здійснювати їх розслідування при надходженні достовірної інформації про неналежне поводження. Для посилення відповідальності слід встановити обов'язок посадовців (поліцейських, керівництва в'язниць тощо) своєчасно повідомляти відповідні органи про такі випадки. Крім того, Європейський комітет зазначає, що дисциплінарне розслідування є додатковим засобом проти жорстокого поводження і може здійснюватися паралельно до процедури кримінального розслідування. Дисциплінарна провинність кожного відповідного службовця має бути об'єктом систематичного контролю, незалежно від того, чи правопорушення, про яке йдеться, було визнане кримінальним злочином (CPT/Inf(2004)28-part) п. 37)1.

2. Відповідно до підпункту 1 пункту 1 розділу VII Інструкції в РУП функціонують 3 (три) кімнати для затриманих. Основною вимогою їх функціонування є — забезпечення прав людини, безпеки, гідного ставлення та належних умов перебування у ній затриманих громадян.

Однак, у кімнатах для затриманих РУП порушуються вимоги пункту 11 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, пункту 18.2 Європейських пенітенціарних правил (Рекомендація № R (2006) 2 Комітету Міністрів держав-учасниць) (далі — Європейські пенітенціарні правила), оскільки конструкція вікон камер не дозволяє утримуваним особам власноручно відкривати кватирки для провітрювання (фото 3).

3. У порушення вимог пункту 18.2 (с) Європейських пенітенціарних правил, вказані кімнати не обладнані кнопкою виклику персоналу РУП з метою негайного встановлення контакту з працівниками поліції. Європейський Комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у Дванадцятій Загальній доповіді [CPT/Inf(2002)15] зазначив, що через відсутність кнопок виклику працівників поліції зростає небезпека несвоєчасного втручання в усілякі можливі інциденти (насильство серед утримуваних, спроби самогубства, пожежі, тощо).

4. У порушення підпункту 5 пункту 1 розділу VII Інструкції та вимог Додатку «Г» ГБН В.2.2-00032684-001:2023 «Об'єкти для утримання (розміщення, поміщення) осіб», затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 29.12.2023 №1091, в кімнатах для затриманих вказаного РУП

відсутнє необхідне побутове обладнання та меблі, а саме: стіл для приймання їжі, лава (табуретки) та полиці для розміщення особистих речей.

5. У порушення підпункту 5 пункту 1 розділу VII Інструкції, у кімнаті для затриманих №2 обладнай засіб відеонагляду, направлений на санітарно-гігієнічні прилади, без забезпечення права утримуваних осіб на приватність (фото 4).

Зауважимо, що згідно із відомостями Журналу обліку осіб, яких поміщено до кімнати для затриманих у РУП, упродовж минулого та поточного років, станом на момент відвідування, до кімнат для затриманих було поміщено 47 осіб.

Порушення права на життя (стаття 27 Конституції України, стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 3 Загальної декларації прав людини).

6. У порушенні Кодексу цивільного захисту України у РУП відсутнє найпростіше укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів. Також відсутні схеми евакуації під час повітряної тривоги до найближчого укриття, показники руху до найближчого укриття, відповідно до вимог пункту третього Розділу II Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України 09 липня 2018 року № 579.

Порушення права на охорону здоров'я (стаття 49 Конституції України, стаття 23 Закону України «Про Національну поліцію», Порядок підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати медичну допомогу, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 № 1115).

7. Відповідно до розділу III Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, органів внутрішніх справ, слідчих ізоляторів і виправних центрів щодо забезпечення безперервності лікування препаратами замісної підтримувальної терапії, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України та Державної служби України з контролю за наркотиками від 22.10.2012 № 821/937/1549/5/156, органи внутрішніх справ сприяють організації надання замісної підтримувальної терапії або проведення детоксикації адмінзатриманим. Утім, під час спілкування з інспекторами чергової частини, які чергували в день відвідування було з'ясовано, що вони не обізнані з порядком дій, передбаченим

у разі затримання особи, яка потребує лікування препаратами замісної підтримувальної терапії (далі – ЗПТ).

8. Також встановлено, що працівники поліції не ознайомлені із Порядком взаємодії закладів охорони здоров'я, територіальних органів внутрішніх справ, установ виконання покарань і слідчих ізоляторів у частині забезпечення наступності диспансерного спостереження за ВІЛ-позитивними особами, здійснення клініко-лабораторного моніторингу за перебігом хвороби та проведення антиретровірусної терапії, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України від 05.09.2012 № 692/775/1311/5, яким визначено алгоритм дій працівників поліції у разі затримання особи, яка потребує отримання препаратів антиретровірусної терапії.

Унаслідок цього у разі доставляння до РУП громадян вказаної категорії унеможлиблюється забезпечення надання їм відповідної медичної (лікувальної) допомоги, що свідчить про наявність причин і умов, які сприяють порушенню їх права на охорону здоров'я.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України, стаття 213 Кримінального процесуального кодексу України).

9. Відповідно до підпункту 3 пункту 10 розділу VI Інструкції поліцейський, який здійснив затримання особи, або відповідальний за перебування затриманих, негайно після такого затримання повідомляє затриману особу про її право на захисника, а також орган (установу), уповноважений законом на надання безоплатної правничої допомоги. В іншому випадку, оперативний черговий повинен самостійно повідомити відповідний орган (установу), зафіксувавши час повідомлення та дані посадової особи, яка його отримала в Журналі інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим.

Так, згідно відомостей Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених до Шепетівського РУП, Журналу інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги затриманим, опрацьованих протоколів затриманих осіб, групою НПМ були зафіксовані порушення вимог пункту 3 Порядку інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 № 1363 (далі – Порядок) щодо негайного інформування працівниками поліції відповідного міжрегіонального центру з

надання безоплатної правничої допомоги (далі – Центр) про затримання особи. Так, згідно протоколу затримання особи від 18.02.2025 громадянин К. затриманий за статтею 208 КПК України о 16:18, а Центр поінформовано 18.02.2025 о 19:18; громадянин В. затриманий 01.03.2025 о 09:00 (протокол затриманої особи від 01.03.2025) - Центр поінформовано 01.03.2025 о 11:21; громадянка Г. затримана 09.03.2025 о 01:05 (протокол затриманої особи від 09.03.2025) - Центр поінформовано 09.03.2025 о 02:16; громадянин П. затриманий 29.03.2025 о 05:30 (протокол від 29.03.2025) - Центр поінформовано 29.03.2025 о 07:28.

Таким чином, дані факти несвоєчасного інформування Центру про затриманих осіб, може свідчити про порушення прав затриманих осіб на отримання своєчасної правничої допомоги.

Порушення прав осіб з інвалідністю (стаття 9 Конвенція про права осіб з інвалідністю, стаття 26 Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»).

10. У порушення пункту 11.5 Державних будівельних норм В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд» (далі – ДБН В.2.2-40:2018) в приміщенні управління поліції не забезпечено доступність осіб з інвалідністю, які пересуваються на кріслах колісних і милицях та інших маломобільних груп населення до санітарного вузла, оскільки дане приміщення знаходиться на другому поверсі РУП, до якого ведуть сходи, які не обладнані відповідним пандусом чи підйомним механізмом.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Головному управлінню Національної поліції в Хмельницькій області:

1.1. Вжити заходів щодо забезпечення контролю за усуненням недоліків та порушень, виявлених під час відвідування Шепетівського районного управління поліції ГУНП в Хмельницькій області.

1.2. Відповідно до частини 4 статті 216 КПК України забезпечити внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомостей про кримінальні правопорушення, віднесені до підслідності Державного бюро розслідувань, та невідкладного інформування територіального управління Державного бюро розслідувань про факти неправомірних дій працівників поліції, в тому числі, що стосувалися фактів побиття (нанесення тілесних ушкоджень).

1.3. Ужити заходів, спрямованих на облаштування у зазначеному управлінні поліції найпростішого укриття на випадок повітряної тривоги або інших надзвичайних ситуацій відповідно до встановлених норм і стандартів.

2. Шепетівському районному управлінню поліції ГУНП в Хмельницькій області:

2.1. Забезпечити належні умови тримання громадян у кімнатах для затриманих відповідно до вимог національного та міжнародного законодавства.

2.2. Забезпечити ознайомлення працівників чергової частини управління поліції з Порядком взаємодії закладів охорони здоров'я, органів внутрішніх справ, слідчих ізоляторів і виправних центрів щодо забезпечення безперервності лікування препаратами замісної підтримувальної терапії, затвердженого спільним наказом МОЗ, МВС, Мінюсту та Держслужби з контролю за наркотиками від 22.10.2012 № 821/937/1549/5/156.

2.3. Ужити заходи щодо неухильного виконання вимог Порядку інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 № 1363, в частині негайного інформування працівниками поліції Центру про затриману особу, з метою отримання затриманими своєчасної правничої допомоги.

2.4. Ужити заходів спрямованих на забезпечення вільного доступу до усіх приміщень управління поліції особам з інвалідністю та інших маломобільних груп населення відповідно до норм ДБН В.2.2 – 40:2018 «Державні будівельні норми. Інклюзивність будівель і споруд».

Додаток: фотоматеріали на 1 арк.

Керівник групи НПМ

головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини

Оксана ШЕЙГЕЦ

Фотоматеріали

фото 1

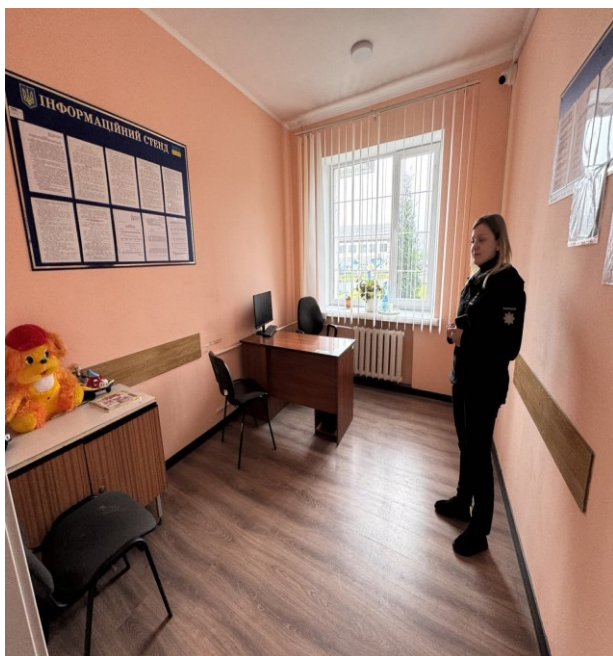

фото 2

фото 3

фото 4

